

Høring på forslag til ny erstatningsmodell for tamrein

Uttalelse til utredningsgruppens forslag

GDBT/Nord-Trøndelag Reinsamelag har behandlet utredningsgruppens forslag til ny erstatningsordning for tamrein, og har følgende kommentarer til forslaget:

GDBT/NTR er positiv til endringer i erstatningsordningen som medfører større forutsigbarhet for reineier, og en enklere administrasjon for fylkesmennene, samtidig som den skal sikre en lik behandling i alle reindriftsområder. Dette vil etter vårt syn også bidra til å øke tilliten til reindriftsnæringa, samt gi større aksept blant allmenheten for samfunnets kostnader med erstatning for tap av rein.

Utredningsgruppen forutsetter at en ny kunnskapsbasert erstatningsordning skal bygge på konkrete rovviltfaglige og reindriftsfaglige vurderinger. De rovviltfaglige vurderingene vil basere seg på ulike forskningsdata levert av NINA – Trondheim. Det er en kjensgjerning at det er store regionale forskjeller i bestandstetthet av rovvilt, og tilsvarende forskjeller i disse bestandenes drapsrater, noe også gruppen beskriver i sin utredning. Videre er det et faktum at disse bestandene øker og minker i antall individer over år, og at tapsrisikoen derfor også vil kunne variere. Det er derfor viktig at den rovviltfaglige vurderingen ikke blir skjematisk, men varierer fra år til år i forhold til tilgjengelige forskningsdata.

GDBT/NTR forutsetter i denne sammenheng at det i den nye modellen også blir tatt høyde for de "grenseoverskridende" rovviltindividerne, både mht beregningen av bestandsstørrelse og tapsrisiko.

Det er også avgjørende at alle parter har tillit til de bestandsanslagene forvaltningen opererer med. Vi støtter derfor fullt ut gruppens forutsetning om at arbeidet med å organisere en langt bedre bestandsregistrering intensiveres, og at reinbeitedistriktene får en styrket medvirkning i dette arbeidet.

*Utredningsgruppen foreslår å innføre den nye erstatningsmodellen som en Fase I allerede fra 2012. Dette innebærer at den nye erstatningsordningen på dette tidspunkt vil måtte basere seg på utilstrekkelige rovviltfaglige og reindriftsfaglige data. Vi ser ikke helt klart for oss hvordan dette vil slå ut for den enkelte reineier, **men forutsetter at erstatningene ikke blir reduserte med den nye ordningen i forhold til en beregning etter dagens ordning i denne perioden (fram til Fase 2 i 2017)**. Hvis ikke, vil vi gå inn for at den nye modellen ikke blir tatt i bruk før tilstrekkelige data er kommet på bordet.*

Miljøverndepartementet gir i sitt mandat til utredningsgruppen klare føringer for at forslaget til en endret erstatningsmodell også skal innebære en tapsreducerende effekt. Med andre ord forventes det at modellen skal gi reineierne et krav om å iverksette tapsforebyggende tiltak. Vi er skeptiske til å gå inn på en erstatningsmodell som pålegger næringa slike tiltak. Næringa har i alle de år den har eksistert forsøkt på alle mulige vis å finne effektive forbyggende tiltak, som er i tråd med tradisjonell reindrift. Det har derimot vist seg at det finnes svært få slike. Vårt syn er at en erstatningsordning skal være nettopp det; nemlig en erstatningsordning, og ikke innebære krav om andre politiske mål.

Vi vil i den sammenheng henviser til følgende rapport fra Bioforsk:

*“Evaluering av forebyggende tiltak mot tap av rein til rovvilt”
BIOFORSK RAPPORT vol.3 Nr. 130 2008
(Vedlagt)*

samt til det svenske Viltskadecenters utredning:

*”Erfarenheter från försök att minska rovdjursangrepp på ren”
PM till rovdjursutredningen 2007
(Vedlagt)*

GDBT/NTR ser det videre som positivt at dokumentasjonskravet som vilkår for å få erstatning tas bort. Å kunne dokumentere tap, særlig i barmarksperioden, har alltid vært tilnærmet umulig. En ser behovet for å kunne dokumentere de kadaverfunn som faktisk blir gjort på en god måte, med tanke på å registrere størrelsene på rovviltbestandene. I den sammenheng vil ROVDATAAs rapportsystem være naturlig, men parallelt med dette må også SNOs rovviltkontakter få styrket sin rolle for å dokumentere funn. Dette vil være særlig viktig spesielt for de som av ulike årsaker ikke selv kan benytte nettløsningene.

I sitt forslag til ny erstatningsordning blir det naturlig nok tatt utgangspunkt i en “normalsituasjon”, der de årlige tapene i et område har en variasjon som noenlunde tilsvarende endringene i rovviltbestandene. Men i en slik ny erstatningsmodell må det også tas høyde for eventuelle akuttsituasjoner, der enkeltindivider av rovdyr i løpet av kort tid kan ta livet av langt flere rein enn den risikobaserte modellen tar utgangspunkt i. Slike tilfeller berører som oftest bare én eller noen få reineiere, og vil dermed ha langt større konsekvenser for den enkelte. Vi mener derfor at slike situasjoner må erstattes særskilt, og ikke bare bli beregnet inn i det øvrige ”normaltapet” i et område.

Et eksempel på slike ”særskilte situasjoner” er endringer i snøforholdene. Jerven, som under mange forhold ikke er den mest effektive predatoren, kan i andre situasjoner påføre flokken meget store tap på kort tid. Som f.eks når føreforholdene er slik at jerven flyter oppå mens byttedyret går gjennom snøen (skareføre). I og med at jerven hamstrer mat, vil den under slike omstendigheter ofte ta mest mulig for så å lagre til senere.

GDBT/NTR forutsetter videre at Staten også for framtiden vedstår seg en videreføring av dagens lovfestede rett til full erstatning for rein tatt av fredet rovvilt. Dette innebærer at det ikke skal vedtas, eller praktiseres, et “øvre tak” for Statens erstatningsutgifter, hverken mht erstatning for dyr eller følgekostnader.

Vi vil avslutningsvis få understreke at statlig rovviltforvaltning må ligge innenfor rammene av de folkerettslige prinsippene, hvilket blant annet innebærer at livsgrunnlaget for reindriftsutøvere skal sikres i forhold til rovviltsituasjonen.

Med vennlig hilsen

Mattias Jåma, leder GDBT/NTR

Alf Trygve Nielsen, rovviltkoordinator GDBT/NTR